

הצנחנים הארצישראלים במלחמת העולם השנייה

אליעזר לזרסון

פרטיזנים שסגשו הצנחנים הארצישראלים. צולם ע"י אלוף (מיל') דן לנר, אז מהצנחנים הארצישראלים

חביבה רייק

מרץ גולדשטיין

חנה סנש

מחבר המאמר היה קצין בחיל המודיעין הבריטי במלחמת העולם השנייה. בעת מילוי תפקידיו, הוא בא במגע עם מטה "הארמיה התשיעית" בלבנון ובסוריה, ועם מפקדת חיל המשלוח הבריטי לאיי יוון במצרים. לשני כוחות אלה הייתה השפעה מצטברת ביצירת הרושם, שחזית נגד הגרמנים באירופה עשויה להיפתח גם במזרח הים התיכון. על דיון שנערך בדרג גבוה ביותר ביחס לפעולות הונאה נגד האויב במפגש שלושת הגדולים בטהרן בנובמבר 1943 נכתב בזיכרונות הפילדמארשל לורד אלאנברוק – הרמטכ"ל הבריטי בשנים האחרונות של מלחמת העולם השנייה. על זיכרונות אלה מבוסס הספר "יומני המלחמה של אלאנברוק" מאת סיר ארטור ברייאנט, היסטוריון צבאי אנגלי. דעתו של ראש הממשלה וינסטון צ'רצ'יל בזכות פלישה לאירופה גם בחלק המזרחי של הים התיכון משתקפת בספרו של סיר ארטור ברייאנט, וכן בספר זיכרונותיו של ראש ממשלת אנגליה סר וינסטון צ'רצ'יל "מלחמת העולם השנייה", ובמקומות רבים אחרים.

על תכנית ההונאה "יעל" נמסרו פרטים רבים בספרו של א. קייב-בראון "משמר השקרים", המנתח גם את העמדות השונות של ראש ממשלת בריטניה ונשיא ארה"ב רוזבלט בנושא פתיחת החזית השנייה במזרח הים התיכון. הספר מתאר את האישים הבולטים בצמרת המודיעין הבריטי באותה תקופה, ותפקידיהם בקשר להונאה וכן את תפקידיהם של כמה אישי מודיעין אמריקנים. על מערך הכוחות הגרמניים בחזיתות השונות של אירופה לקראת הפלישה של צבאות המערב מופיעים נתונים בספרו של לידל הארט, "היסטוריה של מלחמת העולם השנייה".

על פעולות מודיעין בבירת תורכיה, שיש להן השלכה ישירה או עקיפה על הונאת הפיקוד העליון הנאצי לקראת הפלישה של בעלות הברית לאירופה המערבית, נכתב בספר זיכרונותיו של השגריר באנקרה בעת המלחמה, סיר היו נצ'בול-היוסון, "דיפלומט בשלום ובמלחמה" ובמאמרים של המזכיר הראשון בשגרירות הגרמנית בתורכיה ל. מויציש, (שצוטטו בספרו של א. קייב-בראון "משמר השקרים") ובספרו של רב המרגלים הגרמני אליעזה באזנה "היית ציצר". הנושא מוזכר גם בספר של אלאן דאלס (שהיה אח"כ ראש ה-סי. אי. אי.) נציג השירות החשאי האמריקני בשווייץ בעת מלחמת העולם השנייה, ושמו "הכניעה הסודית".

מבצע ההונאה של בעלות הברית בסביבות נמל דובר בדרום מזרח אנגליה תואר בספרו של סגן אלוף סיר ארטור ברייאנט "יומני המלחמה של אלאנברוק". חשיבות ההטעיה בדבר ריכוז כוחות בעלות הברית מול קאלה מוזכרת בזיכרונותיו של הגנרל אייזנהאואר "מסע צלב באירופה", ומבצע ההסוואה בדובר מופיע גם בספר של קייב-בראון "משמר השקרים" המתאר גם את ההטעיה בעזרת "מונטגומרי מספר 2". אולם תיאור מלא של מבצע ההונאה בעזרת הכפיל של הגנרל מונטגומרי הופיע בסרט אנגלי על אותו נושא שהוסרט אחרי המלחמה ופרטי המבצע נמסרו גם בספרו של הסגן קליפטון ג'יימס (שמילא את התפקיד) "הייתי כפילו של מונטי", וכן בקובץ מיוחד של "סודות ומרגלים במלחמת העולם השנייה" בהוצאת ה"רידס דיג'סט" (סיפורים מאחרי הפרגוד). על היסוסי הפיקוד הגרמני ועל האיחור בהפעלת התגבורת מופיע תיאור בספרו של קורנליוס רייאן "היום הארוך ביותר".

המחשבה שלצנחנים הארצישראלים במלחמת העולם השנייה היה חלק, ולו גם צנוע, בהונאה הגדולה נגד היטלר ומטהו בדבר הפלישה לנורמנדיה, היא מסקנתו האישית של כותב שורות אלה.

אביב 1944 הוצנחו 32 צנחנים ארצישראליים בדרום מזרח אירופה הכבושה. הראשונים ביניהם נחתו בהתחלת מרס 1944 והאחרים באו כמה שבועות מאוחר יותר. הצנחנים וגם שולחיהם בהנהלת הסוכנות היהודית בארץ-ישראל וקציני הצבא

הבריטי בקהיר, לא ידעו, שלוחמים אלה ימלאו בצניחתם שליחות נוספת והיא תהווה גורם סודי ביותר במלחמה נגד היטלר: הם ישתתפו בהונאה אסטרטגית, ויעזרו ליצור במפקדת האויב את הרושם שהפלישה העיקרית של בעלות הברית לאירופה תבוא לפחות בחלקה – במזרח הים התיכון ולא בצפון מערב היבשת, כפי שהיה מתוכנן באמת.

על שיגור הצנחנים הארצישראליים הוחלט לאחר משא ומתן בין מוסדות היישוב לצבא הבריטי שנערך במטה הכללי במצרים עוד לפני שהדרג המדיני הגבוה ביותר של בעלות הברית במלחמת העולם השנייה החליט על שורה שלמה של תכניות הונאה אסטרטגיות נגד האויב. בגלל ההונאה, לא היו הצנחנים מארץ-ישראל צריכים לבצע כל פעולה נוספת על אלה שכבר הוטלו עליהם. עצם הופעתם ופעילותם במקומות שאליהם נשלחו, היה בה די מבחינת ההונאה. הופעתם זו הצטרפה לשורת צעדים מתוחכמים שנקטו על-ידי בעלות הברית, ובעיקר ע"י הפיקוד העליון הבריטי, באמצעים שונים כדי להשיג את מטרת ההונאה הגדולה שתבטיח הצלחת הפלישה לנורמנדיה – המערכה החשובה ביותר של מלחמת העולם השנייה.

כידוע, יצאו הצנחנים, חברי ההגנה כדי לעודד את יהדות אירופה ולעזור לה ובאותו זמן עצמו לספק לבעלות הברית מידע מודיעיני, אם יזמן לידם. הופעתם באזור הצטרפה לתנועת אנשי מודיעין ומחתרת אחרים, שהגיעו בדרכים והאוויר, כדי לבצע משימות מבצעיות אחרות, כגון עזרה למחתרת היוונית, תמיכה בכוחותיו של טיטו ביוגוסלביה, חיזוק המחתרת האיטלקית בצפון איטליה, ועוד. גם כל אלה עזרו, ללא ידיעה, להונאת הנאצים.

כוחות הכיבוש הגרמניים ובעלי בריתם חשו מן הסתם בהתגברות הפיתאומית של זרם אנשי המודיעין והמחתרות מטעם בעלות הברית. יש להניח שנדלק בקרבם "אור אדום" ואף התעוררו מחשבות על פלישה קרובה לאזור הים התיכון המזרחי.

דיון על הונאה – "שלושת הגדולים" בטהרן

על שימוש במבצעי הונאה בקנה מידה רחב בקשר לפתיחת החזית השנייה באירופה נדון בפרוטרוט בישיבה סודית שקיימו "שלושת הגדולים" במפגשם ההיסטורי בטהרן. ראש ממשלת בריטניה וינסטון צ'רצ'יל לא מזכיר דיון זה בספר זיכרונותיו. ספרו נכתב זמן קצר בלבד לאחר מלחמת העולם השנייה וכל העניין היה אז אולי בגדר סודי, אולם פילדמארשל לורד אלנברוק, ראש המטה הכללי של הקיסרות הבריטית באותם ימים, פרסם את ספר זיכרונותיו הרבה יותר מאוחר. הוא מציין בספרו כי ב-30 בנובמבר 1943 אחה"צ נערך בטהרן דיון מיוחד על נושאי הונאה אסטרטגית. זמן רב יוחזר לדיון זה ותוצאתו הייתה אחת ההחלטות החשובות של מפגש טהרן. אך גם הרמטכ"ל הבריטי לא גילה פרטים על דיוני ההונאה. יתר על כן אלנברוק מספר בזיכרונותיו שבארוחת הערב החגיגית של שלושת הגדולים נאם מי שהיה אז הגנרל סיר אלן ברוק, בתגובה לדברי המרשל סטאלין, ואמר כי "יש להגן על פעולות צבאיות חשובות בקיר-מגן של שקרים" וזכה לשבחים רבים מהצמרת הסובייטית ומהמנהיגים המערביים כאחת. לנאום זה יש רמזים גם בזיכרונותיהם של צ'רצ'יל ושל גדול-ידור אחרים מאותה תקופה.

אבות תכנית ההונאה הגדולה הקשורה לפתיחת החזית השנייה, נשענו בין השאר על ההנחה שהיטלר ומפקדיו הצבאיים ובמיוחד אנשי המודיעין שלו, ידעו על נטייתו "ההיסטורית" של וינסטון צ'רצ'יל לפתוח בחזית שנייה בים התיכון המזרחי. צ'רצ'יל רצה בכך מכמה סיבות: ראשית, הוא האמין כי בבאלקנים ובצפון איטליה יש כוח פרטיזני, שאפשר לסמוך עליו ולראות בו בעל ברית במקרה של פלישה. שנית, הוא האמין ביכולת החדירה לתוך אזור זה מבחינת המצב הצבאי, המדיני, הגיאוגרפי והפסיכולוגי. הוא שאף להגיע לארצות אירופה המזרחית במהירות האפשרית (ולפני הצבא האדום) כדי להבטיח במקום כינון של רפובליקות בעלות משטר מערבי. ואחרון אך לא נופל בחשיבותו: צ'רצ'יל רצה להוכיח, כי מבצע הנחיתה בגאליפולי במלחמת העולם הראשונה, שאותו הוא תכנן בהיותו שר הימיה, ואשר נכשל לאחר קרבות קשים – היה מוצדק בשעתו, ולא הצליח אך ורק בגלל פיקוד מקומי כושל. מבצע כזה, סבר צ'רצ'יל, מוצדק שבעתים במלחמת העולם השנייה.

היטלר והסובבים אותו האמינו, כי אכן יש להניח שזו עמדתו של צ'רצ'יל, וכי לפתיחת החזית השנייה במזרח הים התיכון לפחות באופן חלקי – קיימת סבירות גבוהה. גם הנשיא רוזבלט חשב, כנראה, שצ'רצ'יל מוכן לצעדים נועזים כדי להבטיח קיומו של משטר "פרו-מערבי" ביוון, ברומניה, בהונגריה, בבולגריה, בצ'כיה ובפולין. אך הוא היה נגד המדיניות הבריטית כלפי מזרח אירופה בימים ההם: יחד עם זה, הוא תמך בתכנית ההונאה.

אחת מתכניות ההונאה החשובות ביותר הייתה תכנית "יעל" (Jael). נוסף ליעד האסטרטגי העיקרי שלה – הפניית כוחות גרמניים מה"חומה האטלנטית" שבמערב אירופה למזרח הים התיכון היו לתכנית זו יעדים נוספים: לגרום להצטרפות תורכיה לבעלות הברית ולהפיץ בקרב מעצמות הציר פחד מפני הכוח ההרסני העצום של בעלות הברית. תכנית "יעל" תוכננה כנראה, עוד לפני מפגש הצמרת בטהרן, וכמה משלביה אף התחילו להתבצע. במפגש עצמו התכנית אושרה, שוכללה ושובצה לתוך מערכת ההונאה הכללית.

אבות "יעל": הגנרל מנזיס והשגריר היוסון

לפי הספר משמר השקרים מאת א. קייב-בראון, היה זה הגנרל הבריטי מנזיס (Menzies), ראש מחלקת מודיעין 6 (M.I.6) במטכ"ל בלונדון, שעמד בראש מבצע "יעל" בקנה מידה כלל-אירופי. למוחו הפורה מייחסים את זימיתם של חלק ניכר מהמבצעים ואת שכלול הפעולות שתוכננו על-ידי אחרים. באזור הים התיכון המזרחי, עמד בראש מבצע "יעל" השגריר הבריטי בתורכיה, סיר היונצ'בול היוסון (Hughessen) שהיה גם מפקד שירות המודיעין הבריטי באזור. לאחר המלחמה פרסם היוסון ספר בשם **דיפלומט בשלום ובמלחמה**. פעולות ההונאה השונות ש"יעל" הייתה אחת החשובות שבהן, גרמו לכך שהתפרסות כוחות גרמניה מול בעלות הברית המערביות החלישה את "החומה האטלנטית" באירופה. להיטלר היו בסך הכל 110 אוגדות מול בעלות הברית המערביות. מאלו, היו לגרמנים ביום הפלישה לנורמנדיה 60 אוגדות בלבד במערב אירופה. 25 אוגדות היו באיטליה (חלקן בחזית האיטלקית וחלקן בצפון איטליה, למלחמה בפרטיזנים מקומיים ומחשש של פלישה באזור) ו-25 אוגדות בבלקנים. מתוך 50 אוגדות אלה שמחוץ למערב אירופה אשר לא יכלו להשתתף בבלימת הפלישה של אייזנהואר ומונטגומרי לנור-מנדיה, הועברו רבות לדרום מזרח אירופה רק בחדשים או אף השבועות האחרונים שלפני ה-6 ביוני 1944, הוא יום הפלישה הגדולה במערב.

פרטיזנים אוספים נשק שהוצנח אליהם - מצילומי דן לנר

צבא הרפאים בגבול ארץ ישראל

בין הכוחות שהיטלר העביר בבלקנים ולצפון איטליה ממש "ברגע האחרון", היו אוגדות שריון מובחרות כולל האוגדה המשוריינת הגרמנית הראשונה שהוסעה ברכבות מיוחדות דרך כל אירופה מצרפת ליוון, אוגדות עילית של צנחנים ואוגדות ואפן אס.אס. מהטובות שבצבא הגרמני.

כשמצב בעלות הברית היה גרוע בשנים הראשונות של המלחמה הוקם בלבנון ובסוריה "המחנה הבריטי התשיעי" שיעדו העיקרי היה להוות לחץ על תורכיה, שלא תצטרף לגרמניה. עם נצחון אל-עלמיין באוקטובר 1942 ירדה חשיבותו אולם, מיד לאחר הדיון שהוזכר כאן במפגש הצמרת בטהרן, התחילו הבריטים שוב להגדיל את הארמיה התשיעית. מתוך זה הפך לצבא רפאים גדול הממוקם בין ביירות לדמשק. מתוך "צבא ענק" זה שהיה קיים בעיקר על גבי הנייר פעלו למעשה מפקדה ראשית מלאכותית מרשימה מאד באזור ביירות, ומפקדות של אזורים ואוגדות כשביניהן מתנהלת תקשורת אלחוטית פעילה ביותר המיועדת בעיקר להאזנת האויב.

יש להניח שפעילות חדשה זו באה, היות שהארמיה התשיעית קיבלה משימה נוספת: הונאת האויב, כנראה במסגרת מבצע "יעל". במסגרת ההונאה הופעלו מזמן לימן כמה מהאוגדות המרשימות והטובות ביותר של הצבא הבריטי, האוסטרלי וההודי שבאזור הארמיה התשיעית תוך הפרה בוטה של עקרונות ביטחון שדה, כלומר תוך הבלטת נוכחותן. דבר זה בוצע על-ידי שליחה המונית לחופשה בערים, תנועה גלויה של רכב נושא סמלי יחידות בכבישים, טקסים ומצעדים.

אלפי פולשים לאיי יוון הוקרבו למען ההונאה

בין הפעולות הצבאיות שנעשו במסגרת ההונאה הייתה הפלישה הבריטית לאיי דודקאנס, שאמנם לא הצליחה מבחינה טאקטית מקומית אך היא הוותה גורם חשוב בשיבוש המערך ההגנתי של הגרמנים בנורמנדיה. חלק מהאוגדות נשלחו ליוון מאירופה כתוצאה מפלישה זו. בניסיון לכיבוש איי קוס, סאמוס וסרוס, חיילים בריטים רבים נספו ואלפים נפלו בשבי. היה זה חלק מהמחיר ששולם עבור ההצלחה של פעולות ההונאה והניצחון הגורלי בנורמנדיה.

מבצע הריגול הגרמני שנחשב למרשים ביותר במלחמת העולם השנייה (גרמניה השיגה בו מידע על ועידת טהרן) היה, כנראה, אף הוא חלק ממבצע ההונאה "יעל". השגריר הבריטי באנקרה נציבול היוסון, שהיה כביכול הקרבן של רב המרגלים ציצרו, סיפק לו חומר, שאמנם הכיל גם כמה "הדלפות" לא חשובות על ועידת טהרן, אך עיקר תכנון של החומר ויעדו

העיקרי היו לזרות בהלה בקרב הגרמנים. החומר הכיל גם רמזים לכוונות פלישה לבלקאנים.

כמה מומחים גרמנים אמנם פקפקו באמיתות המסמכים אולם לאחר בדיקות הם נתקבלו כ"אמיניים". ראש המודיעין הגרמני בתורכיה, שעבד באנקרה כנספח בשגרירות הגרמנית, ל. מויצ'יש, היה המפעיל של המרגל ציצרו. הוא חזר לארץ מולדתו אוסטריה ושם פרסם מאמרי זיכרונות אחרי המלחמה. הוא כתב, שהחומר של ציצרו נתקבל כאוטנטי אחרי בדיקות רבות. אלאן דאלס, ראש שירותי הביון האמריקניים, פרסם בספרו "הכניעה הסודית" שסוכן אמריקני בשווייץ בשם קולבה (Kolbe), שהיה בשירות הגרמנים הזהיר את הבריטים על "נזילות" ציצרו בשגרירותם באנקרה. אך הבריטים ביקשו את דאלס להשתיק את העניין, היות שהם "בתמונה".

אלאן דאלס שפעל באותה עת בשווייץ, כראש האו.אס.אס. (שירות המודיעין והלוחמה הפסיכולוגית האמריקאנית - קודמו של הסי. איי. איי.), היה מפעילו הישיר של קולבה. הוא הסיק את המסקנה שהתשובה הבריטית פירושה שהם המציאו לגרמנים חומר לא נכון באמצעות "ציצרו".

מסך ההונאה שהגן על הפולשים לנורמנדיה

הופעת צנחנים ואנשי מחתרת שונים בדרום מזרח אירופה, הפלישה לדודקאנס כפעולת הכנה מסוג "מבצע קומאנדו" בקנה מידה גדול מאוד, קיומו ו"פעילויות" של המחנה התשיעי "הענקי" בקרבה מסוכנת, מסמכי ציצרו באנקרה עם הרמזים הניתנים לפענוח לפלישה ליוון, ההדלפות על "עמדתו" של ציצריל בנושא הפלישה לשחרור אירופה ממזרח, ותכניתו "להוכיח" את צדקת מבצע גליפולי, וכן פעולות הונאה רבות אחרות, הצטרפו במודיעין הגרמני לתמונה שאפשר היה לפענחה רק בדרך אחת: "מצטיירת סבירות גבוהה של פלישה רבתי של בעלות הברית באזור הים התיכון המזרחי".

ככל שמועד הפלישה קרב, הופעלו מבצעי הונאה נוספים מתוכננים ומאולתרים כאחת. שניים ממבצעים אלה ראויים לציון כאן. אחד מהם היה הקמת "מחנה רפאים" ליד נמל דובר (Dover) בדרום מזרח אנגליה, מול קאלה (Calais) שבצרפת, במקום הצר ביותר של תעלת לאמאנש (כ-20 ק"מ). מקום זה היה "סביר" לפלישה, והיות שאיראפער היה להסוות ולהסתיר לחלוטין את ריכוזי הכוחות הבריטיים והאמריקניים הענקיים לאורך חופי אנגליה הוחלט ליצור רושם של ריכוז הכוח העיקרי ליד דובר. כאן הוקמו מחנות ענק שאוישו ביחידות עזר ובעיקר באנשי "משמר המולדת" שהיו מבוגרים ששירתו בהתנדבות במילואים. הם הפעילו רשת אלחוט ענפה, כדוגמת ה"ארמיה התשיעית" במזרח התיכון. הם ערכו גם תמרונים בעזרת כוחות שריון גדולים מצוידים בטנקים מעץ וחומרי

"הייתי כפילו של מונטי". מברק סודי על ה"מפגש", יצא לברלין עוד באותו לילה. בקרב הסוכנים החשאיים של הרייך באגן הים התיכון הוכרזה מיד כוננות והם קיבלו הוראות למסור כל פרט אפשרי על ביקור זה, אם ייצא לפועל באזורם. מונטי המדומה המשיך בלוויית קצינים בכירים, בדרכו למרוקו, ומשם לאלג'יר ולטוניס. הוא נתקבל בשדות תעופה, במחנות צבאיים, בקונסוליות בריטיות ובבתי אישים מקומיים חשובים בכבוד רב, הכל תוך שמירה על "סודיות" הביקור. הופעתו של מפקד חיל המשלוח הבריטי יצרה רושם של תכונה לקראת פלישה קרובה לדרום צרפת, ואולי גם לצפון איטליה וליוון. הייתה כאן גם מידה מסוימת של אמת: בצפון אפריקה שהה באותו זמן כוח אנגלי-צרפתי-אמריקני שעסק בהתארגנות אמיתית לקראת פלישה לדרום צרפת, אולם זו הייתה מתוכננת לא ל-6 ביוני, אלא לאמצע אוגוסט, ואכן בוצעה בתאריך שנקבע.

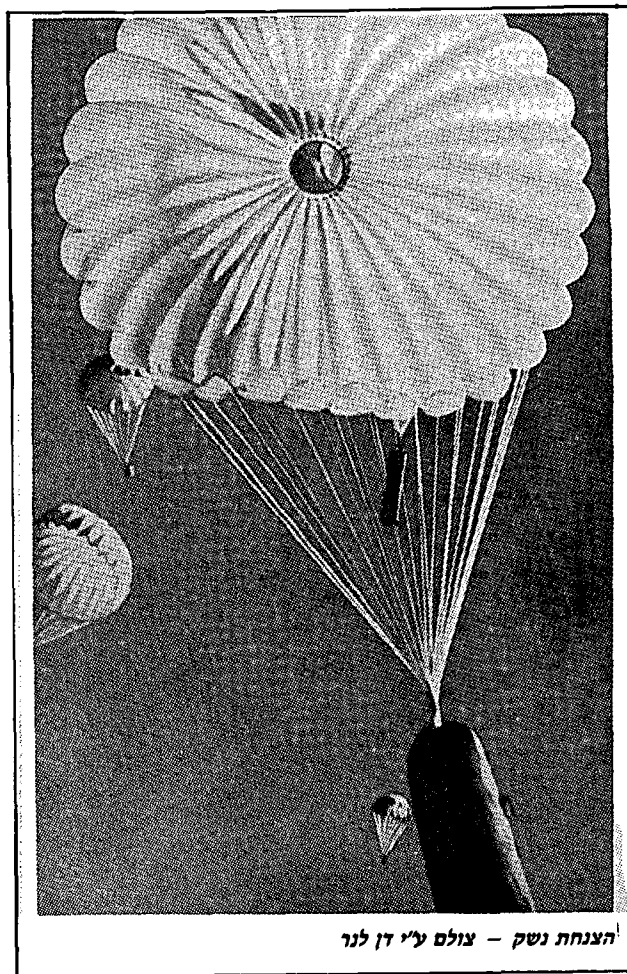
"מונטי" התחיל להתקדם לעבר לוב ולהגדיל את "סבירות" הפלישה ליוון, ובינתיים הומטרו על הפיקוד הגרמני דוחות על ההתקפה הקרובה מצפון אפריקה, ונקטו אמצעים נגד "האיום החדש". תוך כדי מסעו של הכפיל באפריקה כפי שהניחו מפעיליו מראש, נחתו בעלות הברית בהצלחה בנורמנדיה, ב-6 ביוני 1944, כשמונטגומרי האמיתי בראשם. הסגן השחקן הוחזר במהרה ובשקט לאנגליה. סביר להניח שאף הוא ושולחיו תרמו את חלקם בהבקעת החזית הגרמנית במערב.

במשך שעות וימים גורליים היסס היטלר להטיל למערכה את אוגדות התגבורת גם אחרי שהתחילה הפלישה. הוא הניח שאולי מדובר בהונאה וחיכה ל"התקפה האמיתית" באזור קאלה – דובר והים התיכון.

באותו יום 6 ביוני 1944, חשש הגנרל יודל להעיר את היטלר משנתו כשבאו הקריאות הטלפוניות מנורמנדיה לפיקוד העליון של ה"וורמאכט" הגרמני. במשך שלוש וחצי שעות גורליות לא זזו האוגדות החיוניות ביותר של התגבורת הקרובה לחזית. מה גרם להחלטת הדחייה הראשונית הזאת של ראש אגף המבצעים במטכ"ל הגרמני? קורנליוס רייאן, בספרו "היום הארוך ביותר" מתאר בפרוטרוט את הרגעים האלה, אך אין הוא מנתח את סיבת הדחייה. ומה נחשוב אנחנו? אולי היה זה צירוף המידע על הצנחנים הרבים והשונים שנחתו בבלקאנים ובאיטליה, והצבא שניסה לכבוש את איי קוס ולרוס ביוון, ומחנות הרפאים בסוריה ובדובר, ונסיעתו של "מונטגומרי" לצפון אפריקה? יודל חשב שזו עדיין לא הפלישה האמיתית, ודחה את הפעלתה של תגבורת קבוצת הארמיות ה-15. היטלר עצמו היסס עוד, עד שנתן "אור ירוק" להפעלת מלוא הכוחות שליד פריס וקאלה נגד הפלישה, אך היה כבר מאוחר מדי, האוגדות החיוניות ששלח אך לפני זמן מה לאזור הים התיכון – חסרו לו בימים הגורליים בנורמנדיה.

תקעו מסמר בארוננו של היטלר

אם הצנחנים הארצישראלים אמנם מילאו בבלי דעת וללא ידיעת שולחיהם תפקיד בהונאת היטלר ומרעיו, הם היוו בורג במכונה גדולה. אולם, מדובר בהשפעה אפשרית על תוצאות המערכה הגורלית של מלחמת העולם. במערכה זאת לקחו חלק פחות גרמנים חמושים ומאומנים ובחלקם הגדול אף הוטלו למערכה בשלבים מאוחרים מדי, וזאת הודות לפעולות הונאה סודיות וגלויות, כולן או רובן מוצלחות מאוד. כל אלה השפיעו על החלטות היטלר והגנרלים שלו, בשעות המכריעות. אלה שלקחו חלק בהונאות אף בלי לדעת על כך בשעתו – אנגלים, ארצישראלים, אמריקנים, צרפתים, קנדים ויוונים ואחרים, מילאו תפקיד בעל חשיבות רבה במלחמה נגד היטלר.

הצנחת נשק – צולם על־דן לנו

הסוואה אחרים. באזור הוקמה גם "מפקדת" של הגנרל האמריקני המפורסם פאטון (Patton), מה שהוסיף "צבע" לצבא רפאים זה. הצורך בהונאה מול קאלה מוסבר גם בזיכרונות הגנרל אייזנהאואר.

גנרל מונטגומרי "מספר 2"

קבוצת קציני מודיעין, גילתה באקראי קצין בדרגת סגן, שחקן תיאטרון חובב שהתנדב להופיע לשם בידור ולחקות את הגנרל מונטגומרי. בו במקום צץ הרעיון להפעילו כ"כפיל" של המצביא הדגול. הסגן ג'יימס נשלח ל"הכשרה" כשהוא מלווה את הגנרל לכל מקום ולומד כיצד להתנהג ולדבר כמוהו. הדרג הגבוה ביותר של בעלות הברית המערביות אישר את התכנית, והכפיל של מונטגומרי יצא לפעולה. ההופעה הראשונה נערכה ב"מחנה הרפאים" ליד דובר, שם נאם בפני החיילים וקצר תשואות. כעבור כמה שבועות יצא לסיור הונאה במטרה ליצור רושם שמונטגומרי מכין פלישה לאירופה מצפון אפריקה ומן המזרח התיכון.

נציגי ה"גסטאפו" אצל המושל הבריטי

תחנתו הראשונה של הכפיל מחוץ לאנגליה הייתה גיברלטר. המושל הכללי במקום היה האיש היחיד במושבת הסלע שידע את האמת על האורח החשוב. לקבלת פנים בארמון המושל הוזמנו גם שני אנשי עסקים ספרדיים, שהיו נציגי הגסטאפו באזור, וב"טעות" אפשרו להם לראות את מונטגומרי. פרטים פיקטיביים על פגישה זו ואירועים מעניינים אחרים במסעו המרתק גילה הסגן ג'יימס בספרו שפרסם אחרי המלחמה: